

**ЗАВДАННЯ ТА ІНСТРУМЕНТАРІЙ КОНТРОЛІНГУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ  
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА**

Динамічні процеси інтеграції створюють передумови для виходу на світовий ринок вітчизняних підприємств. Розширення зовнішньоекономічної діяльності сприяє можливостям отримувати додаткові ресурси, нарощуванню потенціалу підприємства. Разом з тим, в умовах сучасних ринкових відносин, характерними для яких є динамічне зростання факторів невизначеності й впливу рівня зовнішніх дестабілізаційних чинників на діяльність підприємств, необхідним стає впровадження такого інструментарію, на основі якого система управління здатна нівелювати можливість загрози і втрати від зовнішньоекономічної діяльності. Проведення зовнішньоекономічної діяльності вимагає дотримання певних умов та обмежень з боку валютного та митного регулювання, ліцензування, регулювання міжнародних банківських операцій, міжнародних перевезень, міжнародних угод тощо. Незважаючи на ці та низу інших регламентацій і норм здійснення зовнішньоекономічної діяльності у реальній практиці існують чисельні фактори можливостей втрати капіталу в процесі проведення таких операцій [1]. Це обґрунтовує доцільність впровадження на підприємстві системи контролінгу, необхідність чіткого визначення його завдань, для підвищення ефективності управління зовнішньоекономічною діяльністю.

Застосування контролінгу в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю вітчизняних підприємств полягає в необхідності ретельного планування витрат, з врахуванням норм міжнародних угод, приписів законодавства інших держав, а також вітчизняного податкового, митного законодавства, обмеження з боку ліцензування, регулювання міжнародними банківськими операціями, валютними коливаннями [2]. Завдання контролінгу в межах валютного контролю полягає у відстеженні потоків валютних коштів, які отримує підприємство в розрізі окремих замовлень. Метою при цьому є виявлення ризиків порушення термінів повернення валюти. У сфері митного регулювання завдання контролінгу полягає в організації своєчасної підготовки необхідних документів та відповідності інформації для митного оформлення вантажу з метою уникнення простоїв вантажу на митниці та додаткових витрат на оплату послуг митного терміналу. Особливості оподаткування зовнішньоекономічної діяльності пов'язані з врахуванням положень конкретних міжнародних угод, оскільки розмір податку на прибуток може бути скоригований на положення угод про уникнення подвійного оподаткування.

У сфері управління доходами підприємства, що провадить зовнішньоекономічну діяльність в завдання контролінгу повинні входити: аналіз існуючих ринків збуту, пошук замовників, складання комерційних пропозицій; управління портфелем замовлень, цінова та інвестиційна політика, інноваційний розвиток, які в сукупності визначають стратегію подальшого підвищення доходів.

Визначена мета та специфіка застосування контролінгу в зовнішньоекономічній діяльності підприємств полягає у необхідності управління витратами та доходами. Реалізація наведених завдань контролінгу може здійснюватись із застосуванням наступного інструментарію: таргет-костингу – розрахунку собівартості виробу за наперед очікуваною ринковою ціною, встановленою на основі маркетингових досліджень; кайзен-костингу – підтримання необхідного рівня собівартості продукції і пошук можливостей скорочення витрат до певного цільового рівня; стандарт-костингу – контролю обліку витрат і калькулювання собівартості з використанням нормативних витрат; функціонально-вартісного аналізу – вибору таких характеристик продукту, які мають найбільший вплив на його конкурентоздатність при одночасному зниженні виробничих витрат; фінансового і факторного аналізу за допомогою розрахунку показників та їх порівняння; СВОТ аналізу сильних і слабких сторін підприємства для стратегічного планування в умовах великих обсягів інформації; системи раннього попередження і реагування – використання інформаційних сигналів щодо потенційних загроз і ризиків, які можуть виникнути в процесі діяльності; бенчмаркінгу – здійсненні в процесі моніторингу порівняння бізнес-процесів.

**Література:**

1. *Проскурніна Н.В. Розроблення інформаційної підтримки контролінгу зовнішньоекономічної діяльності підприємства / Н.В. Проскурніна // Економіка розвитку. – 2012. – №4. – С. 78-83.*
2. *Дзюба С.Г. Вплив складових елементів зовнішнього середовища на виробничу діяльність підприємств / Г.С. Дзюба, Ю.В. Ткач // Вісник Донецького університету економіки та права. – 2012. – №2. – С. 63-71.*